

Myr og torv på Svalbard

av Per Hornburg

Innledning

Under en ekskursjon i Adventdalen på Spitsbergen først i august 1979 sammen med prof. dr. Karlhans GÖTTLICH og adjunkt Roland ROLANDSEN ble det funnet et torvflak (torvsjikt) på 1,5 m tykkelse og omfang 3 – 4 m. Torvflaket som lå i elvemelen på sørsiden av Adventelva var omkipet ca. 45°. Torvflaket var godt synlig på grunn av utrasing og erosjon fra elvas vekslende løp og vannstand etter snø- og ismelting i fjellene.

Undersøkelser av myrforekomster i arktiske strøk er av interesse bl.a. når det gjelder kvartærgeologisk studium av ukonsoliderte avleiringer, og de nåværende landformers seneste historie. En analyse av plantematerialet i torv kan bidra til å gi et bilde av hvordan klimaet har vekslet og plantelivet utviklet seg under skiftende naturmiljø, både under tropeforhold og en gammel og ny istid. Videre vil forekomstene av torv ha betydning for forståelsen av jordsmonnsdannelsen i arktiske strøk.

Geologiske forhold

Geologisk sett er Svalbard meget interessant. Øygruppens fjell gir et nesten sam-

menhengende bilde av jordens historie i dette område over millioner av år. Fjellene er bygget opp av sedimentære bergarter fra prekambrium til tertiær. Det finnes kullag både fra karbon- og devontiden. De forskjellige geologiske lag er også rike på fossiler.

Tidligere myrundersøkelser

Prof. J. LÅG har behandlet jordbunnsforholdene på Svalbard i en artikkel i *Jord og myr* nr. 3 – 79. Låg omtaler en forekomst av *bakkemyr* («tundravassigmyr») mellom utløpet av Bjørndalselva og Grumantbyen ved Isfjorden. Videre omtales et 70 cm tykt torvsjikt begravd under et lag av mineraljord i Adventdalen. Det kan også nevnes at noen grunne (60 cm) myrer på syd-Spitsbergen er undersøkt av bl.a. EUROLA (1975) og BALKE (1965). Det dreier seg her om relativt tynne torvlag med tundravegetasjon som kommer frem i dagen ettersom breene trekker seg tilbake. Torva her skriver seg fra den subatlantiske klimaperiode, dvs. relativt ung torv.

Torvforekomsten i Adventdalen

Som nevnt innledningsvis dreier vårt torvfunn seg om et flak eller en rest av tidligere tiders myr i området. Analyser av torva og de geomorfologiske og klimatiske forhold i dalstrøket indikerer at torvflaket skriver seg fra en bakkemyr, dvs. myrdannelse i sterkt hellende terreng (soligen type). Under de spesielle forhold med utrasing og fluksjon i dalsiden pga. smeltetvann, har så torvflaket blitt flyttet til dalbotnen.

Torva var meget askerik og tildels lagvis oppblandet med jernholdig støv.

En botanisk analyse av 3 torvsjikt viser:

Adventdalen. Fra området hvor torva er funnet.

Foto R. Rolandsen.

1. (Det underste sjikt)
Radiceller
 (dvs. rester av rotfilt og rothår av starrarter), 50 % og mer planterester.
2. (Det midterste sjikt)
Klomosearter
 (*Drepanocladus lycopodioides* og *D. brevifolius*), 50 % og mer planterester.
Broddmose
 (*Aerocladium Cuspidatum*).
Blodmose
 (*Calliergon sarmentosum*), mindre enn 4 %.
3. (Det øvre sjikt)
Radiceller,
 35 – 49 % planterester.
Pjuskmose
 (*Calliergon cordifolium*, 4 – 9 % planterester).
Klomose
 (*Drepanocladus lycopodioides* eller *D. brevifolius*), 25 – 49 % planterester.
 Dette er middels kravfulle og kravfulle brunmoser (Bryales) som vi idag finner i forholdsvis næringsrike grasmyrer. Torvmoser (Sphagnales) ble ikke påvist i prøvene.

Torvflak fra Adventdalen.

Foto Per Hornburg.

Aldersbestemmelse ved C^{14} datering (radio-carbon) av prøve fra den midtre del av torvflaket, viste en alder på 4615 ± 45 år. Dette viser at midtsjiktet skriver seg fra den postglasiale varmetid (Atlantikum) da klimaet var gunstig for dannelse av myr.

En fullstendig rapport, «Ein Zeuge wärmezeitlicher Moore im Adventdalen auf Spitzbergen av Karlhans Gøttlich und Per Hornburg» er publisert i TELMA, bind 12, nov. 1982. (DGMT, 3 Hannover-Buchholz, Alfred-Bentz-Haus, Stillveg 2, V. Tyskland).